



קובץ

שפת הים

דברי תורה ושיחות קודש

מב"ק מרח"ק רבינו שליט"א

מקראלי

פרשת ויקרא

יצא לאור ע"י

מכון ספרי בית קראלי

בנשיאות כ"ק מרן רבינו עט"ר שליט"א

עש"ק קרח תשפז

שיבת מברכים סיון

בסיוע



לזכר עולם יהיה צדיק

מאור עינינו גאון עוזינו השרף האלוקי המנורה

הטהורה ציס"ע מופת הדור עמוד ההוראה

מרן רביה"ק יצחק צבי משה זיע"א

בעמח"ס 'שלחן משה' ויגד משה'

בן מו"ר הרה"צ אביגדור מוזס זיע"א

בעל "אור אביגדור"

עלה בסערה השמימה

ד' טבת תשע"ט

ת.ג.צ.ב.ה

הונצח ע"י

תלמידיו חסידיו ומעריציו

בארה"ק ובחו"ל

בשביל הכבוד מאבד את שני העולמות

אמר לו הקב"ה למשה 'החזר להן תשובה', אמר משה לפני הקב"ה חוששני שמא ישרפוני בהבל פיהם, אמר לו הקב"ה למשה אחוז בכסא כבודי והחזר להן תשובה. נאמר שם עוד בענין הויכוח שהתנהל בין משה למלאכים.

ומה רואים אנו אחר כך, מלאכי מרום מאוד התפעלו מתשובתו של משה וכל אחד מסר לו דבר, והאחרון שמסר לו, נאמר במדרש, שהיה זה מלאך המוות שמסר לו את 'סוד הקטורת' וכפי שנאמר בפרשתנו על המגיפה שעשה שמות בישראל אחר מעשה קורח 'ותעצר המגפה' (יז, יג).

מה זה בא ללמדנו, אומרים המפרשים.

הרי משה רבינו יכול היה להשתמש בסוד זה של הקטורת ולעצור דברים אחרים שהיו בעם ישראל עוד קודם לכן ולמה השתמש בסוד זה רק זמן מה לאחריו במעשה קורח.

אלא מאי, משה רבינו ידע בעצמו שעם כל זה שגילה לו מלאך המוות סוד זה אבל אי אפשר להשתמש בזה מתי שרוצים, אבל כאן במעשה קורח שהגיעו

ומדוע תתנשאו על קהל ה' (במדבר ט"ז, ג')

קרח חיפש כבוד וזה מה שגרם לו לריב עם משה ולהישאר לדיראון עולם ולמרות שידע שעל ידי הוויכוח עם משה הוא ימות כמו שכותב רש"י. בכל אופן בשביל הכבוד שלו הוא הסכים ללכת עד הסוף, כי הרדיפה אחר הכבוד היא מידה מגונה מאוד, שהאדם מוכן להתבזות בשבילה בצורה נוראית והוא עוד חושב שהוא מתכבד.

ועוד זאת מצינו שעד כדי כך הגיעה שנאתו למשה רבינו, כפי שאנו רואים בפסוקים שם שמשה רבינו ניגש לקורח וכל עדתו והציע להם הצעה אחרונה ל'ברירת מחדל' לילך ולהקטיר קטורת.

עכשיו, כולנו יודעים מה שנאמר במדרש וכן בגמרא שבת (דף פ"ח ע"ב) שבשעה שעלה משה למרום לקבל התורה באו מלאכי השרת ואמרו לפני הקב"ה: תורה שגנוזה במרום תתקע"ד דורות אתה מבקש להורידה כאן לעולם וליתנה לישראל, והרי מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו (תהלים ח, ה).

מים עד נפש והרגיש בעצמו שעם ישראל כבר מוסת נגדו, ואוי להם אם זה ימשיך כך עוד זמן רב כי אז יצטרך השי"ת כביכול לכלות את עם ישראל, ולכן הוצרך בעל כרחו להוציא את הסוד מאמתחתו ולהציע זאת לקורח, ואז ודאי הוא שקורח יחשוב את שכרה כנגד הפסדה, ומעצמו ייכנע למשה רבינו ויבין את אשר לפניו ואת הערמומיות בטענותיו, וודאי שלא יחפוץ להקטיר קטורת וייכנע מיד לפני משה.

אולם לא כן היה, אלא יצר התאוה בערה בקרבם ולא נתן מנוח לנפשו להסכים להבין את הרמז שנתן לו משה ופשוט להיכנע ברגע אחד לפניו ויישאר בחיים.

מכאן רואים אנו את גנות 'מידת הכבוד'.

עד כדי כך היה מוכן קורח לאבד את עצמו ואת חייו ואת כל רכושו, העיקר שלא ייכנע הוא בפני משה.

הרודף אחר הכבוד כל ימיו מכאובים - הכבוד נהפך עבורו לרועץ

וזולתה אינו אלא כבוד מדומה וכוזב, הבל ואין בו מועיל. וראוי הנקי להנקות ולהטהר ממנו טהרה גמורה, אז יצליח".

וב'פלא יועץ' ערך 'כבוד' כותב שהרודף אחר הכבוד כל ימיו מכאובים! "ואם באיזה פעם לא יכבדוהו או יעשו לו דבר שלפי דעתו אינו לפי כבודו או שהוא זלזול בכבודו בשרו עליו יכאב ואם יוכל יעשה קטטה ומריבה ואש להבת המחלוקת עולה עד לב השמים, וכל המחלוקות שבעולם אינם אלא מחמת הגאווה שרוצה לעלות בגאותו שחקים וסובר כי לו נאה ולו יאה הכבוד ושדברו לא ישוב ריקם".

וידועים דברי רבי חיים מולאז'ין שעל הכבוד מורידים בשכר בעוה"ב יותר מכל הנאות. וכע"ז מובא בספר 'חסידי'.

עוד אמר ה'בעל שם טוב': כאשר מכבדים את האדם בעולם הזה, מיד מפשפשים

כתב ה'מסילת ישרים' פרק יא. "יתרה עליה חמדת הכבוד כי כבר היה אפשר שיכבוש האדם את יצרו על הממון ועל שאר ההנאות, אך הכבוד הוא הדוחק, כי אי אפשר לו לסבול ולראות את עצמו פחות מחבריו, ועל דבר זה נכשלו רבים ונאבדו.

"כללו של דבר, הכבוד הוא הדוחק את ליב האדם יותר מכל התשוקות והחמדות שבעולם. ולולי זה, כבר היה האדם מתרצה לאכול מה שיאכל, ללבוש מה שיכסה ערותו, ולשכון בבית שתסתירהו מן הפגעים והיתה פרנסתו קלה עליו ולא היה צריך להתיגע להעשיר כלל, אלא שלבלתי ראות עצמו שפל ופחות מרעיו מכניס עצמו בעובי הקורה הזאת ואין קץ לכל עמלו".

ומסיים את דבריו שם בזה ש"הכבוד האמיתי אינו אלא ידיעת התורה באמת.

ישראל" כבוד, היה מפזם לעצמו: "ונפשי כעפר לכל תהיה", או חזר על מאמר חז"ל "סוף האדם למות".

כמה ברח רבי בן ציון אבא שאול מן הכבוד! לא הסכים שיקומו לכבודו. היה עולה לבית המדרש ונכנס דרך המרפסת, כדי לקצר את הדרך למקומו, ולא יטרחו לעמוד לכבודו.

פעם נעלו את הדלת, ביקשו שיכנס דרך הפתח הראשי כדי להדרו בקימת כבוד. ונקש בכח, שפתחו, הקפיד על הנעילה.

גם כשאירע ונכנס בכניסה הראשית, הצטנע בירכתי בית המדרש. את מקומו בתפילות לא קבע במזרח, אלא עם הציבור. גם כשהגיע לשמחות התיישב בשולחן צדדי. ואם הסכים לשבת בראש בכנסים לחיזוק הדת ולייסוד תלמודי תורה, בסיומי מסכתות וחונכות בתי מדרש, היה זה משום שבמודע החליט לוותר על נתחי עולם הבא למען כבוד שמים!

כמה כעס ומחה, כשהיו מקדמים פניו בשירת 'מים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור ודור'. וכשלא וויתרו והמשיכו, הסתובב וגער, ראו כמה נסער.

במעשיו בעולם העליון לבדוק האם אכן ראוי הינו לאותו כבוד שחולקים לו, ואם חס ושלום הוא אינו ראוי לכן, אזי הכבוד נהפך עבורו לרועץ.

ידוע שגדולי ישראל ברחו מהכבוד כמו מפני האש ונביא להלן כמה סיפורים כמה גדולי ישראל פחדו וברחו מהכבוד: כשביקר מרן רשכבה"ג רבי עקיבא אייגר זצ"ל בעיר וורשא יצאו לקראתו כל גדולי העיר ותושביה, וחלקו לו כבוד רב. הוא התכווץ במרכבה ובכה בכי רב. שאלו אותו מדוע הוא בוכה, והוא השיב: נוכח אני לדעת, כי הדור כל כך יתום מתלמידי חכמים, עד שמחשיבים אותי לתלמיד חכם וחולקים לי כבוד גדול כזה, אך אם היו בדור תלמידי חכמים, הרי היו יודעים שאיני ראוי שיכבדוני.

כשיצא מוורשא לחזור לביתו, שלח מכתב לחתנו בעל החתם סופר, ובו כתב בין השאר: לרוב הכבוד וההדר אשר עשו לי בני וורשא, יראתי פן ירע לי. אך הודות לה' נוסע אנכי לביתי, ומשנה לא זזה ממקומה 'מאד מאד הוי שפל רוח'.

כמו"כ סיפר רבי חנינא שיף: כל פעם כאשר חלקו לאדמו"ר מגור בעל ה'בית

כי המתגאה בלבו על הבריות, מורד הוא במלכות שמים

אבל השני שטבועה בו מדת הענוה והצניעות, אף על פי שנכשל בעבירה זו או אחרת, הרי עליו נאמר "השוכן אתם בתוך טומאתם" (ויקרא טז טז). ואם הקדוש ברוך הוא מוצא לו מקום לשכון בתוך טומאות ישראל, ודאי שאף אני רשאי להימצא באכסניה כזו".

ובספר 'סיפורי צדיקים' מובא מעשה כעין זה אודות הרה"ק בעל ה'אבני נזר' מסוכטשוב זצ"ל, שבאו אליו תושבים מעיר אחת בטענה שהרב שלהם הכשיר בשאלה של בשר בחלב, וזאת אף על פי שלפי דעת רוב האחרונים יש להחמיר ולאסור, ולכן הם מבקשים להסמיך מורה הוראה נוסף אשר אותו ישאלו ולפיו ילכו.

אמר להם הרבי: אינני יכול להכריע בשאלה, עד שלא אברר את פרטי הדברים ואדבר עם הרב של עירכם. אך גם בלא להיכנס לכל פרטי השאלה, הרי אפילו לדבריכם התיר הרב שלכם רק איסור דרבנן, ואילו אתם רוצים לעבור על איסור דאורייתא. תמהו האנשים: איסור תורה? כן, השיב ה'אבני נזר', מחלוקת היא איסור דאורייתא לדעת הכל, על ידי המחלוקת מגיעים לעבור על איסורי תורה רבים: לשון הרע, רכילות, שנאת חנם, הלבנת פנים ועוד איסורים רבים.

בספר 'להתענג בתענוגים' מסופר על הרה"ק בעל ה'אוהב ישראל' מאפטא זיע"א, שנסע פעם לשהות בשבת, באחת העיירות הסמוכות לעיר יאסיי. באותו מקום התגוררו שני בעלי בתים אמידים, שביקשו להתכבד בכבוד הגדול, לארח בביתם את האדמו"ר.

התעניין הרבי בטיבם ובמעשיהם של שני בעלי בתים אלה. הוברר לו שאחד מהם אינו מדקדק במצוות במיוחד, אך הוא ענוותן וצנוע ואינו מתהדר בעשירותו, לעומתו העשיר השני נודע כירא שמים המהדר במצוות, אלא שהיה מתגאה במעשיו הטובים בפני הבריות. אי לזאת בחר האדמו"ר להתאכסן אצל בעל הבית הראשון, אף שהיו מרננים אחריו שאינו ירא שמים גדול.

כאשר נשאל על ידי מקורביו, מדוע העדיף אכסניה זו על פני ביתו של המדקדק במצוה קלה כבחמורה? השיב, "על אף שאותו גביר הינו מדקדק במצוות, אבל כיון שפגום הוא במידת הגאווה, ועל המתגאה אמרו חז"ל (סוטה ה.), "אמר הקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולים לדור בעולם". ואם הקדוש ברוך הוא, כביכול, אינו יכול להימצא עם בעל גאווה במחיצה אחת, איני רוצה להתגורר אצלו!

הצדיקים יש בהם כח להפקיע זכות הנמצאת לרשעים

ויחר למשה מאוד ויאמר את ה' אל תפן אל מנחתם (טז, טז)

בפרשתינו מסופר שמשה רבנו ביקש מהקדוש ברוך הוא 'אל תפן אל מנחתם', ומפרש רבינו האור החיים הקדוש, שמשה ביקש מהשם יתברך, שהגם שיש לרשעים האלו מצוות שהרי 'אין לך אדם שאין בידו מצוות ומעשים טובים', בכל זאת ביקש משה מהשם שלא תעמוד להם זכות המצוות שהם עשו כבר, ו'אל תפן אל מנחתם' הכוונה למצוות שהם עשו.

ומקשה האוה"ח הק' על פירוש זה, שהאיך יכול משה רבנו לבקש מהשם

דבר כזה, ליקח מבני אדם את הזכויות של המצוות ומעשים טובים שכבר עשו? ומתרץ שיש לצדיקים כוח לבקש זאת מהקדוש ברוך הוא. וכמו שיש הלכה 'הפקר בית דין הפקר' כלומר, שיש לחכמים כוח להפקיע זכויות ממון של אחרים במקום קנס וכדומה, כמו כן יכולים חכמים גם להפקיע זכויות רוחניים של מצוות ומעשים טובים.

וזה לשון קודשו: 'דע כי הצדיקים יש בהם כח להפקיע זכות הנמצאת לרשעים כשיראו שהם מוחלטים ברע, ותמצא בדין שלמטה כיצא בדבר, שיכולים בית דין להפקיר נכסי רשע, כאומרם הפקר בית דין הפקר.'

משה מינה את אהרן רק מחמת ציווי השם

ויאמר משה בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני (טז, כח)

מקשה רבינו האור החיים הקדוש, א. איך חשבו קורח ועדתו, שמשה רבנו מינה את אהרן לכהן גדול על דעת עצמו, והרי הם ראו את כל האותות והמופתים שהוא עשה בשליחות ה', ואיך חשבו שבדיוק את זה, עשה על דעת עצמו. ב. מהו כפל

הדברים 'כי ה' שלחני' 'כי לא מלבי' ? ומתרץ, שבוודאי גם קרח ועדתו ידעו שמשה רבנו נשלח ונצטווה כן על ידי הקדוש ברוך הוא, אלא שהם טעו וחשבו שה' ציוה כן רק כדי למלאות רצונו של משה רבנו, והיו חושבים שכאשר משה רבנו היה רוצה לתת גדולה לאחד מקרוביו היה מתייעץ עם השם יתברך, והשם היה מסכים עמו לעשות כן, או אפילו היה רק מספיק שהיה משה חושק בלבו שתהיה לו גדולה, והשם יתברך עושה רצון יראיו, אבל אין עיכוב ורצון

מהשם בעצמו, שיהיה דווקא אהרן הכהן הגדול. זהו מה שאומר משה רבנו, 'כי לא מלבי' כדי לשלול הטענה שהשם שלחו וציווה לו כן מחמת שכך היה חפץ משה בלבו והשם עשה רצונו, אלא 'כי לא מלבי' שלא היתה כלל מחשבה ורצון שאהרן יהיה כהן, ועשה כן, רק מחמת ציווי השם. וההוכחה לכך, עצם העובדה

שה' שלח אותו זה סימן מובהק שהוא לא רצה כלום, כי אם הוא היה רוצה, הקדוש ברוך הוא לא היה רוצה, כי אין הקדוש ברוך הוא חפץ אלא בשפלים. זהו פירוש הפסוק 'בזאת תדעון כי ה' שלחני' שעצם הדבר שהשם שלחו, הוא אות ומופת 'כי לא מלבי' כי אילו רציתי בלבי, לא היה ה' שולח אותי

מעלת פשוטי העם על החכמים והפקחים

והנה רבותינו במדרש (תנחומא לפרשתנו, ה) אומרים שקרח "פיקח היה". גם האנשים שלקח לו קרח להיות עימו במחלוקת על משה, היו אנשים גדולים וחכמים כפי שהתורה מעידה עליהם: "נשיאי עדה, קריאי מועד, אנשי שם" (במדבר טז, ב) ופירשו חז"ל (סנהדרין קי, א) "נשיאי עדה – מיוחדים שבעדה, קריאי מועד – שהיו יודעים לעבר שנים ולקבוע חודשים, אנשי שם – שהיה להם שם בכל העולם".

לעומתם מי שנותרו איתנים באמונתם הפשוטה בצידקתו של משה ויושר הנהגתו, היו אלה דוקא האנשים הפשוטים שבעם, אשר לא חכמה להם ולא תבונה.

ובאמת היא הנותנת: פשוטי העם, הרחוקים מחכמה וגדולה, תמיד מרגישים בליבם את מיעוט ערכם וגודל שיפלותם ביחס לצדיק הקדוש העומד

לפניהם, והרגשה זו היא השומרת עליהם לבל יעלה בליבם הירהור כלשהו על מעשיו והנהגותיו של הצדיק, גם אם הם לא ברורים להם כלל, אלא הם מאמינים בצדיק בתמימות ופשיטות, ואת חוסר הבנתם הם תולים בקוצר דעתם.

אולם אלו שעסקו בתורה לרוב, ורכשו חכמה ותבונה, לצד מעלת חכמתם רובצת גם סכנה עצומה מפני הרגשת ישות וגסות רוח, מחמת חכמתם הגדולה עשויים הם לטעות לחשוב שכבר אין הפרש בין מעלתם למעלת החכמים והצדיקים שבדורם, ורשאים הם להביע את דעתם כנגד דעת החכמים והצדיקים, ואף לקום ולחלוק עליהם ח"ו, ומחכמים דקדושה נהפכים הם לחכמים דקלי', בבחינת "חכמים המה להרע, ולהטיב לא ידעו" (ירמיה ד, כב), והם אינם יודעים כי בנפשם הדבר.

ועל כן דוקא קרח שפיקח גדול היה, ושאר בני עדתו שהיו חכמים ונבונים וידועי שם, נפלו ברישתו של היצר הרע וטעו לחשוב שכבר אין בינם לבין משה מאומה, וגדולים וחכמים הם כמותו, ורשאים הם לחלוק עליו. אך על ליבם של האנשים הפשוטים, לא עלתה מחשבה נלוזה זו אף לרגע קל, כיון שתמיד הרגישו את מיעוט ערכם ואת עוצם הפלגת מדרגת משה רבנו ע"ה.

וראה מה עלתה לקרח ועדתו בסופם, ולהיכן הוליכה אותם חכמתם וגאוותם, שירדו הם ונשיהם ובניהם וטפם וכל אשר להם עד השאול, ולדעת כמה מרבותינו (ראה סנהדרין קט, ב) אף את חלקם בעולם הבא איבדו.

ומכך ילמד כל אדם שחלק לו ה' דעת ותבונה בתורה הקדושה להישמר בנפשו מפני סכנת הרגשת גדלות וגאווה, אלא

תמיד יזכור את מיעוט ערכו וגודל שפלותו לפני צדיקי האמת, אשר מעלתם ומדריגתם היא למעלה מעלה מהשגתנו. וינהג עמהם בתמימות ובפשיטות, ויהיו כל דבריהם ומעשיהם מקובלים על ליבו באמונה שלימה ללא כל הירהור וספק שבעולם, ובזכות זה יזכה לחסות בצילם ולהתחמם לאורם לאורך ימים ושנים, בטוב ובנעימים, בעולם הזה, וגם אחרי כן, בעולם הבא.

ואם ח"ו נזדמן לאדם לשמוע אנשים המדברים בגנותם של צדיקי האמת "ויהיו מלעיבים במלאכי האלקים" (דה"י- ב לו, טז), גם אם הם נידמים לגדולים וחכמים, יברח משם כל עוד נפשו בו, ויציל נפשו מרדת שחת, ועל אותם גסי רוח נאמר: "תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק בגאווה ובוז" (תהילים לא, יט) ואחריתם מרה כלענה, ואין למכתם תרופה.

ביותר שלא להתעבר על ריב לא לנו

ואבירם", אמר ריש לקיש: מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, ואמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר "ולא יהיה כקרח וכעדתו".

מבאר הרה"ק החתם סופר זיע"א, שפעולת משה רבינו היא לנו להוראה שאפילו עם אנשים שפלים כדתן ואבירם, אשר החזיקו ברשעתם, אף על פי כן אין

בפרשתן (במדבר יז ה) "ולא יהיה כקרח וכעדתו" הזהירה לנו התורה בזה להתרחק מאוד ממחלוקת, וח"ו לא להחזיק בה, וכמבואר ברש"י (ד"ה וישלח משה) שהיה משה מחזר אחריהם להשלימם בדברי שלום, וכן דרשינן בגמרא (סנהדרין קי.) על הפסוק (לעיל טז כה): "ויקם משה וילך אל דתן

והתורה חסה על כבודם ולא פרסמה שמותיהם.

ונראה לומר כי יתכן עוד למחול לאדם שאינו יכול להתגבר על יצרו ורוצה כבוד לעצמו, אבל לבעל מחלוקת לשם מחלוקת שאין לו טובת הנאה מזה אי אפשר למחול, ועל כן יש לפרסם שמו לגנאי.

ובספרים הקדושים מבואר עוד, דאכן היינו טעמא שדייקא דתן ואבירם קבלו את העונש החמור של (במדבר טז לב) "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת בתיהם" וגו', מה שלא מצינו כן אצל מאתיים החמישים איש מקטירי הקטורת, אלא כיון שהם נתכוונו לטובת עצמן, כי הרי כל אחד מהם העלה בדעתו שמא הוא יהיה נבחר לשמש בכהונה גדולה, לכן לא היה חטאם גדול כל כך, מה שאין כן דתן ואבירם, התערבו על ריב לא להם, ונתכוונו רק כדי לחרחר ריב ומדון בלא שום טובת הנאה, על כן נענשו בעונש חמור יותר.

ונראות העיד על כך הגאון רבי חיים פלאגי זיע"א (כף החיים סימן א ה) שבמקום שיש מחלוקת הברכה מסתלקת משם כנודע, ואני הגבר ראה עיני מיום שעמדתי על דעתי, דבכל איש ואיש משפחה ומשפחה, מדינה ומדינה ועיר ועיר שהיה ביניהם מחלוקת, לא יצאו נקיים ממזקים וחבלות שאירע להם, בין בגופם בין בממונם רחמנא ליצילן.

מחזיקין במחלוקות. כי הרי דתן ואבירם הם המה אשר מתחילת הדרך היו ניצים ונציבים נגד משה רבינו ע"ה, וכבר החזקו זה שלוש פעמים ברשעתם, במצרים מרו את פי משה ואמרו (שמות ב יד) "מי שמך לאיש וגו' הלהרגני אתה אומר" וגו', וכדאיתא במדרש (שמות רבה א לו) כי מיד הלשינו דתן אל פרעה. ובפעם השני מצינו שאמרו (שם ה כא) "ירא ה' עליכם וישפוט" וגו', וכדרשת רבותינו ז"ל שהיו אלו דתן ואבירם. וכאן בפעם השלישית באו לחלוק על משה, נמצא שכבר מוחזקין הם ברשעתם. והנה קיימא לן בסנהדרין (פ"ט מ"ה) מי שלקה ושנה בעבירה שחייב עליו כרת מכניסין אותו לכיפה ואין צריך התראה על פעם השלישית, ואם כן דתן ואבירם שהיו ניצים זה שלוש פעמים וכבר הוחזקו ברשעתם, אם כן על פי הדין לא היה צריך להתרות בהם, אלא על כרחך שרק משום חומרת עון המחלוקת. הלך משה אליהם, וזהו שאמרו 'מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, דאין חזקה במחלוקת.

וביותר צריכים אנו להזהר ביותר שלא להתעבר על ריב לא לנו, כמבואר בחידושי הרי"ם (בפרשת ד"ה דתן ואבירם): דלכאורה קשה שהרי דתן ואבירם לא היו משבט לוי ולא חשבו על עצמם, ואף על פי כן פירסמה התורה את שמם לגנאי, ואילו מאתים וחמישים מקריבי הקטורת שהתכוונו לעצמם,

מדוע קמו עוד לפני שמשו הגיע למקום

ויקומו לפני משה (טז, ב)

הדור אלא הוא שווה להם, לכן עמדו רק "לפני משה" שזה היה בתוך ד' אמותיו ולא מלא עיניהם.

עוד מפרשים: כשהם ידעו שמשו היה צריך להגיע למקום בו הם נמצאים, והם בחוצפתם לא רצו לעמוד לכבודו, אזי הם קמו עוד לפני שמשו הגיע למקום כדי שמשו יחשוב שהם עומדים מסיבה אחרת ולא לכבודו. ולכן כתוב "ויקומו לפני משה" דהיינו לפני שמשו הגיע בכדי שלא יצטרכו לעמוד בפניו.

כתב בתרגום יונתן בן עוזיאל: "ויקומו לפני משה-וקמו בחוצפא". ומפרשים: יש הלכה שהרואה תלמיד חכם או מי שאינו רבו המובהק צריך לעמוד מפניו לכבודו רק לפניו שזה בתוך ד' אמות של החכם, אבל כשרואה את רבו המובהק או את גדול הדור שדינו כרבו המובהק צריך לעמוד מלא עיניו – דהיינו ממרחק שהוא רואה אותו, ואפי' אינו קרוב אליו, קרח ועדתו רצו להראות שמשו הוא לא גדול

מכאן שאין מחזיקין במחלוקת

אמר ריש לקיש מכאו שאין מחזיקין במחלוקת.

ותירץ מרנא הגאון בעל חתם סופר זצ"ל (ספר "חתם סופר" עה"ת עה"פ (טז), י"ב) דהנה לכאורה יקשה, דהא קרא דידן קדים, ועוד – וכי זה בלבד שלא החזיק במחלוקת, והלא אף הלך אליהם בעצמו לפתוח בשלום. אלא אפשר לומר דהאי 'אין מחזיקין במחלוקת', ר"ל, דאין הולכין בתר חזקה במחלוקת, אף על פי שכבר ניסה לעשות שלום ג' פעמים. פעם א' כתוב (שמות ב', י"ד) – אכן נודע הדבר. פעם ב' כתוב (שמות ה', כ"א), ירא ה' עליכם וישפוט. פעם ג' מוזכר בפרשתינו בהרחבה ולא עלתה [בידן], עם כל זה בל יעשה את עצמו כמתיאש,

וישלח משה לקרוא לדתן ולאבירים (במדבר טז, יב).

"מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, שהיה משה מחזר אחריהם להשלימם בדברי שלום" (רש"י). ומקשים מדוע אכן לא עלה בידו לעשות שלום עמם? ומבאר הרה"ק רבי בונים מפרשיסחא זי"ע משום שלא הלך אליהם, אלא שלח לקרוא להם שיבואו אליו.

וישלח משה לקרוא לדתן ואבירים וגו', – ופרש"י מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, שהיה משה מחזר אחריהם להשלימם בדברי שלום. ומקשים – דהרי במסכת סנהדרין (ק"י.) נפקא ליה מדכתיב (להלן כ"ה) ויקם משה וילך אל דתן ואבירים.

וינסה כוחו עוד הפעם, וה' יברך את עמו בשלום עכל"ק.

מובא במשנה אבות איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי

ולכאורה צ"ע מדוע הלל ושמאי לא עברו במחלוקתם על איסור "מחזיק במחלוקת". ובביאור הדברים כתב בספר "מאור התורה" על פי דברי בעל השאילתות, שמהות איסור מחלוקת בזה שמביאה לידי שנאה. ועל פי זה ביאר, שהאיסור "לעשות" ו"להחזיק" במחלוקת

הוא רק כשזה בדרך קטטה, שאז הדבר יכול להביא לידי איסור שנאה [כמבואר בשאילתות]. אבל במקום שיש ויכוח ללא שנאה, אלא אדרבה, חיבה ורעות נהגת ביניהם, בזה אין איסור מחלוקת. וכמו שביאר רבי יונתן אייבשיץ בספרו יערות דבש, שהדרך לדעת אם המחלוקת היא "לשם שמים" היא "אם זולת הדבר שחלקו בו ומתנגדים זה לזה הם אוהבים גמורים בלב ונפש, אות היא שמחלוקתם לשם שמים, אבל אם אויבים הם ונוטרים שנאה זה לזה על ידי המחלוקת, זהו שלא לשם שמים."

שיחת התעוררות

על המלחמה הרוחנית והגשמית מאויבי היהדות בארץ הקודש

איתא במסכת ברכות (ג, ע"א) רבי אליעזר אומר: שלש משמרות היו הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי, שנאמר: (ירמיהו כ"ה) ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאוג ישאג על נוהו, וסימן לדבר: משמרה ראשונה - חמור נוער, שניה - כלבים צועקים, שלישית - תינוק יונק משדי אמו...

אמר רב יצחק בר שמואל משמיה דרב: שלש משמרות היו הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי ואומר: אוי לי שחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתי את בני לבין אומות העולם".

צריך להבין מה מלמדנו ענין צעקות החמור הכלבים והתינוק. ולמה נסמכה לכך שאגת הארי של הקדוש ברוך הוא.

אלא שכשישראל בגלות גם שכינתא בגלותא. והקדוש ברוך הוא צועק וזועק בצערו כביכול. ומשום שגלו ישראל מעל שולחן אביהם, אין זעקתו נשמעת ונגלית בארץ. ואף על פי כן היא נשמעת למבינים, בהסתר פנים גדול. כל זעקה של צער בארץ אינה אלא השתקפות של שאגת הארי, שאגת המלך ריבונו של עולם.

הנה אנו תושבי ארץ ישראל החרדים לדבר השם ובמרכזם תלמידי הישיבות ואברכי הכוללים כעת במלחמה רוחנית וגשמית מאויבי ישראל מבית ובחוץ שמתגבר מידי יום באופנים שונים.

ובזמנית שאויבי ישראל מבחוץ, נלחמים ביהודים ובפרט בתושבי ארצינו הק', האויבים מבית שהם הערב רב של דורינו לא מרפים ונלחמים בכל הדבר היקר והקדוש לנו.

וצריכים להיות עוורים, בכדי שלא לראות שבכל פעם שמשנאי הדת מרימים ראש ועוצרים בני ישיבות, מכים בהם אויבי ישראל מכה אחת אפיים ואף מפתיעים שוב ושוב את צבא כוחי ועוצם ידי בנשק חדש כגון כטב"מים ורחפנים וכו', ונופלים חללים מישראל.

והיות שליכא מילתא דלא רמיזא באורייתא, מצאנו רמזים בגמרא והסימן למלחמות א. חמור נוער שהתנערו וביטלו הסדר תורתו אומנותו החלה המלחמה ב. כלבים צועקים

שהחלו לנבוח שהם יפגעו במשפחות לומדי התורה, קיבלו מלחמה והשלישי "תינוק יונק..." וכעת שהחלו בפגיעה במעונות הילדים, ומעצרים רבים קיבלו מלחמה בידיים קשורות ע"י הנשיא האמריקאי שהאמינו בו.

אלא שהצדיקים משכימים לעומתם (שו"ע או"ח א, ב), מתפלשים בארץ וזועקים: מתי תמלוך בציון, בקרוב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וְעַד תִּשְׁכּוֹן.

יה"ר שמזכה בקרוב לישועתן של ישראל.